

8. Кушерець В. І. Концептуальні засади дистанційної освіти українців зарубіжжя / В. І. Кушерець, В.І Зуєва. – К.: Знання України, 2003. – 166 с.
9. Маркова Н. О. Проблеми впровадження дистанційного навчання у ВНЗ / Маркова Н. О. // Вісн. Київ. нац. ун-ту технологій та дизайну. – 2010. – №5. – С. 123-127.
10. Москаль Ю. Світові тенденції розвитку заочної та дистанційної вищої освіти / Ю. Москаль // Психологія і суспільство. – 2008. – №3. – С. 116-122.
11. Олійник В. В. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні / Олійник В. В. // Імідж сучасного педагога. – 2001. – №1. – С. 22-29.
12. Слоньовська О. Б. Полікультурна освіта майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах Канади [Текст]: автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.01/ О.Б. Слоньовська – Держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2011. – 20 с.
13. Степаненко С. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в Європейський освітній простір / С. Степаненко // Вища школа – 2007. – №2. – С. 31–37.
14. Шуневич Б. І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки [Текст]: автореферат дис. д-ра. пед. наук: 13.00.01 / Б. І. Шуневич. – Інститут вищої освіти Акад. пед. наук України. – К., 2008. – 36 с.
15. Положення про дистанційне навчання (2004 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.udesc.ntu-kpi.kiev.ua>.

УДК: 378

Ю.В. Бугаєвська

ПРО ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ВНЗ

Анотація. У статті визначено суть особистісно орієнтованого навчання у вищій школі. Схарактеризовано його можливості в забезпеченні професійного становлення студентів. Виокремлено шляхи впровадження особистісного підходу в професійну підготовку майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: особистісно-орієнтоване навчання, професійна підготовка, майбутній фахівець, вищий навчальний заклад.

Bugayevska Yu. Future professionals' development in the process of the person-oriented education in the higher school.

Annotation. The article deals with the sense of the person-oriented education in the higher school. Its abilities to provide students' professional development are given. The ways to involve person-oriented approach in the future professionals' development in the higher education are distinguished.

Key words: person-oriented education, professional development, higher school, future professionals.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Реформування системи вищої освіти в Україні спрямовано на підготовку компетентних і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які відрізняються розвиненими індивідуальними здібностями, готовністю до творчої діяльності та здійсненням постійного самовдосконалення. У світлі цього виникає актуальна потреба активного впровадження в освітньому процесі ВНЗ особистісно орієнтованого підходу, спрямованого на створення оптимальних умов для розвитку індивідуального потенціалу кожної особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі досліджено різні питання, що стосуються порушеної проблеми. Так, загальнотеоретичні основи реалізації особистісно орієнтованого навчання визначено в працях І. Беха, Є. Бондаревської, О. Пехоти, О. Савченко, В. Серикова, І. Якиманської та ін. Шляхи забезпечення виховної й розвивальної функції такого виду навчання висвітлено в працях Ю. Бабанського, А. Белкіна, О. Мороза, І. Резвицького А. Хуторського, І. Підласого, П. Підкасистого та ін. Зв'язок і взаємозумовленість індивідуалізації, диференціації й персоналізації цього процесу розкрито такими науковцями, як С. Іваненков, А. Кірсанов, І. Осмолівська, П. Сікорський, І. Унт та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну увагу науковців до порушеної проблеми, реальний стан вищої освіти свідчить про те, що

особистісно орієнтоване навчання у вітчизняних вищих навчальних закладах на гідному рівні не реалізується, що підтверджує актуальність теми статті.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розкрити суть особистісно орієнтованого навчання та його роль у професійному становленні майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як з'ясовано в науково-педагогічній літературі, поняття «особистісно-орієнтоване навчання» визначається неоднозначно. Так, на думку В. Серікова, особистісно-орієнтоване навчання – це вид навчання, що забезпечує розвиток і саморозвиток людини, спираючись на виявлення її індивідуальних особливостей як суб'єкта пізнання та предметної діяльності [1, с. 16].

І. Якиманська під особистісно-орієнтованим навчанням розуміє таке навчання, в якому центральне місце займають молода людина як самотня особистість, яка має безумовну самоцінність, що забезпечує спрямованість цього процесу на створення оптимальних умов для її самореалізації. Дослідниця також підкреслює, що таке навчання передбачає розуміння педагогом особистого досвіду учасників як важливого джерела індивідуальної життєдіяльності. Тому під час реалізації цього процесу суб'єктивний досвід кожного з них спочатку розкривається, а потім узгоджується зі змістом навчання [2, с. 58-60].

Є. Бондаревська, розкриваючи своє бачення суті особистісно орієнтованого навчання, зазначає, що воно дозволяє переводити зміст освіти з рівня «значень» на рівень «особистісних сенсів» людини, що забезпечує його сприйняття як цінності, а як наслідок – стає умовою її особистісного розвитку й самовизначення, тобто виконує роль механізму особистісної та культурної ідентифікації кожного індивіда [2]. Отже, за вченою, вищевказана модель навчання перетворює його учасників на активних суб'єктів не лише процесу пізнання, але й процесу опанування та подальшого розвитку культури, а також процесу власного особистісного та професійного розвитку. Причому в процесі здійснення особистісно орієнтованого навчання активно реалізуються його функції – освітня, розвивальна й виховна.

Аналіз наукових праць з окресленої проблеми дозволив зробити висновок про те, що в нашій статті під особистісно орієнтованим навчанням подається такий вид навчання, в якому професійне становлення кожного майбутнього фахівця відбувається на основі максимального врахування його індивідуальних особливостей і потреб як суб'єкта пізнання та предметної діяльності, дозволяючи створити оптимальні умови для його розвитку й саморозвитку.

Зазначимо, що як і в традиційній моделі навчання, основними структурними компонентами особистісно орієнтованого навчання є мета, завдання, зміст, методи й форми організації цього процесу, механізм контролю та, за необхідністю, – корекція отриманих результатів. Але суттєвою відмінністю цього виду навчання є те, що переважна увага викладачів надається не реалізації ззовні визначених вимог до освітнього процесу, а використанню в педагогічній взаємодії такого важливого чинника розвитку особистості, як суб'єктивний досвід її життєдіяльності [2; 4].

Як наслідок, це вимагає переорієнтації процесу навчання від забезпечення запам'ятовування студентами готових знань до формування в них нових якостей і властивостей, що дозволить їм творчо підходити до розв'язання нестандартних ситуацій, доводити й обґрунтовувати правильність своєї позиції. Крім цього майбутні фахівці мають оволодіти вміннями передбачення, прогнозування, що формуються на основі розвитку діалектичного мислення особистості [5, с. 16].

Аналіз наукової літератури засвідчує, що реалізація особистісно орієнтованого навчання у вищій школі передбачає дотримання насамперед таких вимог: вивчення індивідуальних особливостей і потреб кожного студента; стимулювання розуміння майбутніми фахівцями місця й ролі освіти в житті сучасної людини, розвиток позитивної мотивації щодо оволодіння її змістом; забезпечення розвитку індивідуальних здібностей майбутніх фахівців, спонукання кожного з них до постійного професійно-особистісного самовдосконалення; виховання активної й відповідальної особистості, здатної до осмислення навколишнього світу й до його перетворення, відпрацювання й реалізації на практиці стратегії власної життєдіяльності на основі врахування гуманістичних цінностей й власного суб'єктивного життєвого досвіду; організація доброзичливих відносин між усіма учасниками навчального процесу, що сприяє вільному висловленню студентами власних думок на різні актуальні питання; забезпечення

особистісно орієнтованої спрямованості викладання всіх навчальних дисциплін, посилення практичного спрямування навчальних занять, що сприяють формуванню професійних умінь і навичок; віддання переваги активним методам і формам навчання, що спонукають студентів до самостійного пошуку й усвідомлення ролі власної активності в процесі професійного становлення.

Слід також зауважити, що особистісна складова навчального процесу включає такі аспекти:

- аксіологічний (передбачає здійснення цілеспрямованого впливу на формування ціннісних орієнтацій студентів);
- когнітивний (забезпечує формування в них професійно необхідних знань);
- особистісний (спрямований на розвиток рефлексивних здібностей особистості, оволодіння нею способами саморегуляції та самовизначення);
- діяльно-творчий (орієнтує на розвиток творчих здібностей студентів, оволодіння ними способами здійснення професійної діяльності) [6].

Науковці (М.Алексєєв, А.Плігін, С.Подмазін та ін.) також підкреслюють, що успішність переходу до особистісно орієнтованого навчання у вищій школі значною мірою залежить від рівня педагогічної майстерності викладачів, сформованості в них професійно необхідних якостей. Зокрема викладач повинен виявляти ціннісне ставлення до кожного студента та процесу його професійного становлення, уміти створювати й постійно збагачувати культурно-інформаційне й предметно-розвивальне освітнє середовище у ВНЗ, забезпечувати особистісно розвивальну спрямованість у викладанні змісту кожної навчальної дисципліни [7, с. 8].

Висновки науковців і практичний досвід викладацької діяльності автора засвідчують, що під час реалізації особистісно орієнтованого навчання можна результативно використовувати різні методи й форми організації цього процесу. Зокрема значні можливості в забезпеченні ефективного педагогічного впливу на становлення майбутнього фахівця мають такі форми й методи:

1) діагностично-проблемні лекції, методика проведення яких передбачає, що заздалегідь складений викладачем за технологією проблемного навчання текст лекції у процесі її читання й після проведення самостійно доопрацьовується студентом;

2) практичні заняття із застосуванням ділових ігор, залученням студентів до участі у вікторинах, конкурсах, заповненні кросвордів, що дозволяє активізувати їхній інтерес до заняття, допомагає самоствердитися в колі своїх одногрупників;

3) домашні завдання пошуково-творчого характеру (підготовка доповідей, рефератів, складання рецензій на доповіді та реферати, розв'язання інтелектуальних завдань тощо), які спонукають студентів до прояву критичного та творчого мислення, самостійності, відповідальності;

4) виконання індивідуальних вправ, зорієнтованих на формування навичок дослідницької діяльності: дослідження окремих проблемних питань (наприклад, питання безпеки під час використання атомної енергії, проблема генної інженерії та клонування, розв'язання проблеми озонових дірок, попередження негативних наслідків застосування сучасних комп'ютерних технологій тощо) та пошук шляхів їх розв'язання;

5) виконання індивідуальних завдань, спрямованих на формування у студентів навичок саморегуляції процесу професійного становлення: складання професійного автопортрета, самооцінка рівня професійних знань, умінь і навичок тощо.

Висновки з даного дослідження. На підставі вищевикладеного можна підсумувати, що ефективність процесу професійного становлення майбутніх фахівці значною мірою від залежить організації навчального процесу у вищій школі. Значні можливості в цьому сенсі має модель особистісно орієнтованого навчання, що активізує розвиток студентів на основі врахування їхніх індивідуальних особливостей і потреб, спонукає їх до саморозвитку й рефлексії власного професійного становлення. З'ясовано, що основними шляхами впровадження особистісного підходу в професійну підготовку майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі є такі: надання майбутнім фахівцям можливості розбудови та реалізації на практиці власної траєкторії професійного становлення на основі створення в процесі навчання

ситуацій вибору; включення індивідуального досвіду студента в особистісно орієнтований зміст освіти; широке застосування в навчальному процесі активних форм і методів навчання.

Перспективи подальших розвідок. Надалі нами планується підготувати методичні рекомендації із забезпечення професійного становлення майбутніх фахівців у процесі особистісно орієнтованого навчання у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Сериков В. В. Образование и личность : теория и практика проектирования педагогических систем / В. В. Сериков. – М. : Логос, 1999. – 272 с.
2. Якиманская И. С. Технология личностно-ориентированного образования / И. С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 2000. – 175 с.
3. Бондаревская Е. В. Теория и практика личностно-ориентированного образования : монография / Е. В. Бондаревская // Ростов-на-Дону : РГПУ, 2000. – 254 с.
4. Подмазин С. И. Личностно-ориентированное образование : социально-философское исследование / С. И. Подмазин. – Запорожье : Просвита, 2000. – 250 с.
5. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / [В. О. Зайчук, О. Я. Савченко, О. І. Ляшенко та ін.] – К. : НМЦВО, 2001. – Вип. 31. – 222 с.
6. Шелехова Л. В. К вопросу о профессиональном становлении будущего учителя как субъекта личностно ориентированного обучения / Л. В. Шелехова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-professionalnom-stanovlenii-buduschego-uchitelya-kak-subekta-lichnostno-orientirovannogo-obucheniya>.
7. Алексеев Н. А. Личностно-ориентированное обучение : вопросы теории и практики : монография / Н. А. Алексеев. – Тюмень : Изд-во ТГУ, 1997. – 216 с.
8. Плигин А. А. Личностно-ориентированное образование : история и практика : монография / А. А. Плигин. – М. : КСП, 2003. – 432 с.

УДК: 378.146

А.В. Будко

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У НОВІЙ ЗЕЛАНДІЇ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)

Анотація. У статті розглянуто систему оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій Зеландії на рівні національного масштабного дослідження (національний моніторинг стандартів), на рівні іспитів (атестації), а також на рівні оцінювання в класі (на базі середньої школи). Схарактеризовано основні інновації в організації оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій Зеландії.

Ключові слова: оцінювання, оцінка, моніторинг якості освіти, іспит, навчальний план, успішність, атестація.

Budko A.V. Assessment of student achievements in New Zealand (historical aspect).

Annotation. The article deals with the system of assessment of student achievements in New Zealand at the level of the national large-scale investigation (the National Monitoring Study of Student Achievement), the examinations (certification) as well as assessment in the classroom (at high school). The major innovations in the system of assessment of student achievements in New Zealand are determined in the article.

Key words: evaluation, assessment, monitoring the quality of education, examination, curriculum, performance, certification.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для загального розвитку будь-якої країни, для її економічного зростання важлива побудова ефективних освітніх систем, які забезпечують якісне навчання. Нова Зеландія вже пройшла досить великий шлях у побудові ефективної освітньої системи та системи оцінювання досягнень учнів. Цей досвід корисний і для інших країн. Важливо розглянути та вивчити новозеландський досвід оцінювання і для України, яка перебуває на шляху створення та розробки власної системи оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням оцінювання навчальних досягнень учнів і студентів присвячено багато наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних психологів і педагогів. І.Булах, Г.Костюк, Л.Одерій, Є.Перовський, А.Астін, М.Бренсон, Б.Літл, К.Коннон, Е.Шефер, Дж.Томас, Л.Тобаш розробляли та вдосконалювали теоретичні